

Asikkalan kunta
kirjaamo@asikkala.fi

Viite: Lausuntopyyntö 17.10.2025

Asia: Orjastentie 36 asemakaava valmisteluvaihe Asikkala

Asemakaavan tavoitteena on osoittaa suunnittelualueelle kaksi lomarakennuspaikkaa. Luonnoksessa korttelialueelle osoitetaan kaksi ohjeellista tonttia ja rakennuspaikkaa, yksittäisen rakennuksen enimmäiskerrosalan ollessa 150 k-m². Kaavan myötä rantavyöhykkeelle rakennettaisiin tontin käyttöä palvelevia rakenteita sekä yksi kevytrakenteinen katos (20 m²) ja sauna (50m²), rakennusoikeuden ollessa 220m² kullakin tontilla.

Lahden museot/ Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo lausuu kaavan valmisteluvaiheen aineistosta seuraavaa.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Suunnittelualueelta ei entuudestaan tunneta muinaismuistolain (295/1963) suojaamia kiinteitä muinaisjäännöksiä tai muitakaan suojeltavaksi määriteltäviä kohteita. Tiedot alueen muinaisjäännöksistä ovat kuitenkin vanhentuneet. Viimeksi se on ollut arkeologisen inventoinnin kohdealueena vuonna 2004 (*A. Kehusmaa: Asikkalan arkeologinen inventointi, Museovirasto 2004*)) ja on varsin todennäköistä, ettei suunnittelualuetta ole koskaan tarkastettu arkeologin toimesta. Alueen topografia ja sijainti sekä ympäristöstä tunnetut muinaisjäännökset läheisiltä saarilta sekä hieman etäämpää Anianpellon alueelta tekevät alueesta kuitenkin potentiaalisen arkeologian kannalta, ja erityisesti esihistoriallisten kohteiden osalta. Suunnittelualue ja sen läheiset alueet ovat olleet osittain rakennettuja ja/tai viljeltyjä jo pidemmän aikaa, mutta on kuitenkin mahdollista, että alueella on säilynyt ennestään tuntemattomia muinaisjäännöksiä tai jäänteitä niistä. Koska kyseessä on pienialainen ja nopeasti tarkastettava kohdealue, Lahden museot voi pyynnöstä virkатыönään tarkastaa rakennuspaikkavaihtoehdot keväällä 2026. Arkeologisen inventoinnin voi tilata myös haluamaltaan arkeologian toimijalta. Lista arkeologian alan konsulteista löytyy Museoviraston internet-sivuilta (kohta: Arkeologisten kenttätöiden tilaaminen). Suoritetun inventoinnin raportti on lähetettävä alueelliselle vastuumuseolle hyväksyttäväksi ennen kuin se lähetetään tilaajalle.

Rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema

Suunnittelualue sijoittuu Päijät-Hämeen maakuntakaavaa varten laaditussa inventoinnissa (MARY 2024) maakunnallisesti arvokkaalle rakennetun kulttuuriympäristön alueelle kohdenimellä *Anianpelto*. Kohteen arvojen kuvauksessa todetaan seuraavaa: *Anianpellon kylällä on vuosisataisena markkina- ja asuinpaikkana maakunnallista merkitystä koko Päijänteen ympäristössä ja laajemminkin Päijät-Hämeessä.*

✉ PL 113, 15111 Lahti | PO Box 113, 15111 Lahti, Finland
@ etunimi.sukunimi@lahti.fi

lahdenmuseot.fi

Alueella on säilynyt 1800–1900-lukujen vaihteelle luonteenomaista rakennuskantaa. Anianpellontien ja Päijänteen väliselle alueelle sijoittuva asutus, muinaisjäännökset sekä iäkäs rauhoitettu markkinamännikkö muodostavat monikerroksisen kulttuuriympäristön. Päijät-Hämeen maakuntakaava 2060 on tällä hetkellä valmisteluvaiheessa ja Anianpellon alue osoitetaan luonnoksessa inventoinnin mukaisesti maakunnallisesti arvokkaana kulttuuriympäristöalueena.

Suunnittelualue on Vääksyn osayleiskaavassa (2010) osoitettu pientalovaltaiseksi asuinalueeksi merkinnällä AP ja kyläkuvallisesti arvokkaaksi alueeksi merkinnällä sk-1 ja kohdenimellä *Anianpellon markkinapaikka*. Kiinteistön läheisyydessä sijaitsee kaksi osayleiskaavassa suojelumerkinnällä sr-2 varustettua rakennusta; Vähä-Laakkala ja Keto. Anianpelto on myös paikallisesti arvokas kulttuuriympäristö (VIRKU-inventointi). Edellä mainitut tiedot tulee lisätä kaavaselostukseen.

Kiinteistöllä sijaitsee nykytilanteessa yksikerroksinen 1957 toteutettu loma-asunto, 1962 rakennettu rantasauna sekä varastorakennus. Rakennuksille on myönnetty purkamislupa toukokuussa 2025. Purkamislupa ei ole pyydetty museon lausuntoa. Kaavaselostuksen mukaan rakennuksilla ei ole nähty olevan kulttuurihistoriallisia arvoja. Museo huomauttaa, että rakennetun kulttuuriympäristön asiantuntijana toimiminen kuuluu lakisääteisesti museoviranomaiselle (Museolaki 7§).

Kaavaa varten ei ole toteutettu erillisiä selvityksiä, vaan on hyödynnetty osayleiskaavan (2010) selvityksiä. Osayleiskaavan iän huomioiden selvitysten laatiminen rakennetun kulttuuriympäristön ja maiseman osalta olisi ollut tarpeen. AKL 9 §:n mukaan kaavan tulee perustua riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin.

Asemakaavalla kiinteistö osoitetaan loma-asuntojen korttelialueeksi merkinnällä RA. Selostuksen mukaan kaavalla mahdollistetaan rakennusjärjestyksen mitoitukseen nähden suurempi rakentamisen määrä. Edelleen selostuksen mukaan kaavan salliman rakennusoikeuden määrää suhteessa ympäristöön ja maisemaan on tarkoitus tutkia ehdotusvaiheessa erillisillä havainnekuvilla, joissa esitetään viitteellisesti sallittu rakentamismassan määrä kiinteistöllä. Museo huomauttaa, että havainnekuvat tulisi sisällyttää jo valmisteluvaiheen aineistoon, jotta voidaan varmemmin arvioida kaavan toteutumisen vaikutukset rakennettuun kulttuuriympäristöön ja maisemaan. Havainnekuvia tulisi laatia sekä järven että rannan puolelta. Kaavan toteutumisen vaikutuksia rakennettuun kulttuuriympäristöön ja maisemaan tulee täydentää kaavaselostukseen.

Anianpellon kylän vanhan tieverkoston Anianpellontien, Orjastentien ja Männiköntien varrella on edelleen hyvin säilyneitä 1800- ja 1900-luvun asuinrakennuksia. Alueella on ollut myös loma-asutusta 1950-luvulta asti. Rakentamisen mittakaava on ollut tuolloin pienimuotoista ja osin vaatimatonta.

Suunnitellulla perinteisestä rakennustyyppistä poikkeavalla lomarakentamisella saattaa olla haitallisia vaikutuksia alueen arvoihin.

Kaava on tavoitteiltaan lähtökohtaisesti yleiskaavan vastainen osoittaessaan alueen loma-asumiseen. Viitaten edellä mainittuun, museo ei puolla loma-asumiseen tarkoitettua kaavaratkaisua, eikä yksittäisen kiinteistön osalta poikkeamista rakennusoikeudesta. Kaavan toteutuminen ja poikkeamisen myöntäminen saattaa aiheuttaa ei toivotun kehityksen alueen muiden tonttien rakennuskannan määrän, sijoittelun ja mittakaavan osalta, sekä sitä myöten mahdollisia muutoksia rakennusperinnön tunnistettuihin arvoihin.

Lahten museot pyytää jatkossa saada asemakaavat lausunnolle jo OAS-vaiheessa.

Lahten museot / Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo

tutkimuspäällikkö Liisa Koskelainen

arkeologi Kimmo Kyllönen

rakennustutkija Satu Taivaskallio

Tiedoksi: Museovirasto, Hämeen ELY-keskus